

L'EMBARCAMENT DE TROPES [1895]

'QUÈ ENS IMPORTA CUBA?'

EL PORT DE BARCELONA ES VA OMPLIR DE GENT: SOLDATS QUE HAVIEN ESTAT CRIDATS A FILES PER ANAR A DEFENSAR LA COLÒNIA ESPANYOLA I FAMILIARS TRISTOS PERQUÈ NO HO HAVIEN POGUT EVITAR.

EL 24 DE FEBRER DEL 1895, el Partit Revolucionari Cubà, liderat per José Martí, va iniciar un aixecament conegut com *el Grito de Baire*. Aquest moviment va marcar l'inici de la guerra d'Independència cubana, també anomenada *guerra Necessària*. La reacció del govern espanyol va ser enviar-hi un important contingent militar per mantenir el control sobre la colònia. Els tres anys següents, aproximadament 220.000 soldats van ser desplegats a Cuba amb l'objectiu de fer front als insurgents.

Les tropes enviades a Cuba eren una combinació de diferents tipus de soldats; la majoria eren quintos, joves reclutats mitjançant el sistema de reemplaçament obligatori, però també hi havia tropes professionals i voluntaris. Els soldats sortien de la Península embarcats en vaixells de l'Estat o noliejats, com els vapors de la Compañía Transatlántica Española. Entre aquells vaixells, hi havia el vapor Alfonso XIII, que el 8 de març del 1895 va protagonitzar un dels embarcaments més emblemàtics i recordats.

L'escena va ser immortalitzada pel pintor Ramon Casas en un oli titulat *L'embarcament de tropes*, on s'observa els soldats avançant cap als vaixells sota l'atenta mirada de la Guàrdia Civil. Les hemeroteques han deixat constància, a les pàgines de diaris, del drama viscut per les famílies, sobretot les dels quintos. Alguns, les famílies dels quals eren més benestants, van aconseguir evitar l'enviament pagant entre 1.500 i 2.000 pessetes de l'època, l'equivalent al sou de dos anys en una zona rural o gairebé tres anys en una plaça educativa. Les classes més humils, però, no van tenir més remei que enviar els seus familiars a la guerra.

El matí del 8 de març del 1895, als molls hi regnava un doble sentiment: el patriòtic i el de tristesa. Els soldats pertanyien als batallons peninsulars números 4 i 5, amb un total de 1.482 efectius. Després de passar revista, es van dirigir en silenci fins al Moll de la Riba. Les golondrines (les embarcacions recreatives) van ser un dels mitjans que es van fer servir per traslladar les tropes al vapor Alfonso XI-II. En total en van ser quatre, amb una capacitat de cent

homes cadascuna, i van completar l'operació en menys d'una hora.

"Visca Cuba lliure!"

La mobilització de tropes va generar diverses reaccions en una part de la societat catalana. D'una banda, es va promoure un sentiment patriòtic de suport a la integritat nacional, reflectit en actes públics i representacions teatrals. Però no tothom pensava igual, i molts rebutjaven que els joves catalans fossin enviats com a carn de canó a una guerra aliena als interessos de Catalunya. Els sectors del catalanisme emergent veien aquesta mobilització amb gran ressentiment. Sobretot després de la publicació d'un article anònim titulat *Què ens importa Cuba?*, aparegut l'11 de març del 1895 al diari *La Veu de Catalunya*.

L'embarcament va ser escridassat per una part important del públic, que cridava "Visca Cuba lliure!". Això va escandalitzar el govern central i va generar una forta reacció mediàtica des de Madrid, acusant els catalans de ser anti-patriotes. Aquest contrast va evidenciar la distància emocional i política entre el nacionalisme espanyol i el català.

ANTONI CASINOS
Autor del blog
envisitadecortesia.com

HO SABIES?

'El meu avi'

Aquesta havanera creada pel compositor i militar Josep Lluís Ortega i Monasterio el 1968 homenatja els soldats morts

en la guerra de Cuba. Encara que la lletra és una creació literària, no es té constància de cap vaixell anomenat *El Català*

enfonsat per les tropes americanes. El contingut es basa en els records reals de l'avi de l'autor, un coronel retirat, que va

viure la guerra personalment. Avui, *El meu avi* encara és l'havanera més cantada i versionada de la història.